

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

cites-ma@mos.gov.pl

<http://www.mos.gov.pl/cites-ma>

PRZEPISY UNII EUROPEJSKIEJ W ZAKRESIE CITES

Wojciech Piwowarski, Zespół ds. Konwencji Waszyngtońskiej
Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody
Warszawa, SGGW, 27.10.2012

Rozporządzenie Rady (WE)

nr 338/97 z dnia 9 grudnia 1996 r.

***w sprawie ochrony gatunków dzikiej
fauny i flory w drodze regulacji
handlu nimi***

**Rozporządzenia Komisji –
uszczegóławiające**

- wdrożenie przepisów CITES
- brak granic wewnętrznych –
złagodzenie przepisów CITES (import/
eksport)
- zaostwienie przepisów:
  - a) przyporządkowanie gatunków
  - b) dodatkowe wymogi np. importowe
  - c) uregulowanie działań komercyjnych
  - d) ograniczenia w przewozie po obszarze
UE

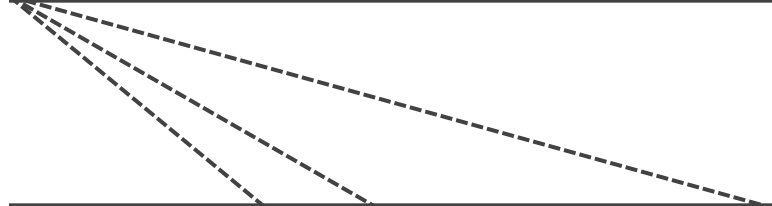
MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

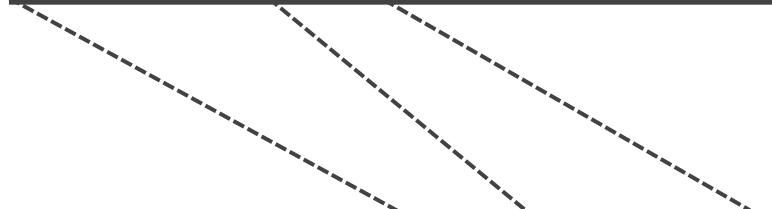
PRAWO UE A CITES

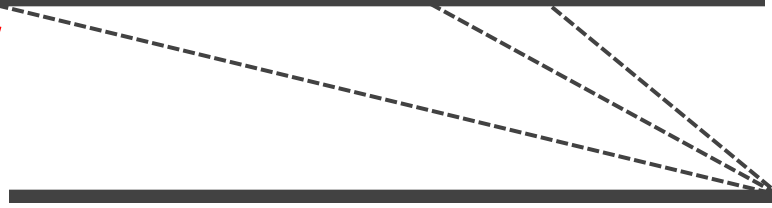
A

B

C

D

I

II

III

0

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

PRAWO UE A PRAWO KRAJOWE

Rozporządzenia UE – w przeciwieństwie do dyrektyw UE, obowiązują w krajach członkowskich **bezpośrednio**, bez konieczności (a nawet bez możliwości) przeniesienia do prawa krajowego.

Prawo krajowe: jedynie uszczegółowienie (wyznaczenie organów, sankcje, podmioty odpowiedzialne za poszczególne procedury, dodatkowe wymogi).

PODSTAWOWE KWESTIE WYNIKAJĄCE Z ROZP. RADY 338/97

- kryteria włączania gatunków; okaz
- organy CITES
- procedury: IMPORT, EKSPORT, REEKSPORT, DZIAŁANIA KOMERCYJNE, PRZEWÓZ ŻYWYCH OKAZÓW
- raportowanie; sankcje
- proces w UE i udział w nim krajów członkowskich poprzez Komitet ds. CITES (organy zarządzające), Grupę ds. Przeglądu Naukowego (organy naukowe) i Grupę ds. Egzekwowania Prawa (organy egzekwujące)

Aneks A:

1. Gatunki z zał. I CITES (przy braku zastrzeżeń UE wobec nich)
2. Inne gatunki:
  - a) zagrożone lub bardzo rzadkie
  - b) należące do taksonu, którego większość (pod)gatunków została wymieniona w aneksie A na podstawie ww. kryteriów – dla skutecznego egzekwowania przepisów

Aneks B:

1. Gatunki z zał. II CITES
2. Gatunki z zał. I CITES, co do których UE zgłosiła zastrzeżenia
3. Inne gatunki:
  - a) poziom handlu zagraża dobremu stanowi ich populacji
  - b) gatunki podobne do gatunków z Aneksu A/B
  - c) gatunki inwazyjne

Aneks C:

1. Gatunki z zał. III, inne niż wymienione w Aneksach A lub B, w stosunku do których UE nie zgłosiła zastrzeżeń
2. Gatunki wymienione w zał. II CITES, w stosunku do których UE zgłosiła zastrzeżenie

Aneks D:

1. Gatunki niewymienione w załącznikach A do C, które są przywożone do UE w ilościach uzasadniających monitorowanie
2. Gatunki wymienione w zał. III CITES, w stosunku do których zgłoszono zastrzeżenie

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

OKAZ CITES

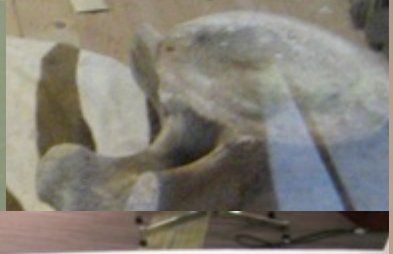
„**Okaz**” oznacza każde zwierzę lub roślinę, żywe lub martwe, należące do gatunku wymienionego w załącznikach A do D, każdą jego część lub produkt pochodny, zawarty w innych towarach lub nie oraz wszelkie inne towary, które zgodnie z dołączonym dokumentem, opakowaniem lub oznakowaniem lub etykietą, lub wszelkimi innymi okolicznościami mają zawierać lub zawierają części lub produkty pochodne zwierząt lub roślin należących do tych gatunków, chyba że na podstawie wyraźnego wyłączenia takie części lub produkty pochodne nie podlegają przepisom niniejszego rozporządzenia lub przepisom odnoszącym się do załącznika, w którym dane gatunki

są wymienione, poprzez wskazanie odnośnie do tego w przedmiotowych załącznikach

OKAZ CITES

Aneks A: zezwolenie eksportowe / świadectwo reeksportu z kraju wywozu; zezwolenie importowe kraju UE

Aneks B: zezwolenie eksportowe / świadectwo reeksportu z kraju wywozu; zezwolenie importowe kraju UE

Aneks C: zezwolenie eksportowe / świadectwo reeksportu/pochodzenia z kraju wywozu; powiadomienie o przywozie do UE

Aneks D: powiadomienie o przywozie do UE

Aneks A: właściwy organ naukowy upewni się, że pomieszczenie przeznaczone dla żywego okazu w miejscu przeznaczenia jest właściwie wyposażone, aby zapewnić mu odpowiednią ochronę i opiekę

Aneks B: wnioskodawca dostarcza dowód z dokumentu, że pomieszczenie przeznaczone dla żywego okazu w miejscu przeznaczenia jest właściwie wyposażone, aby zapewnić mu odpowiednią ochronę i opiekę

Wywóz

Eksport: wywóz z kraju pochodzenia. Pochodzenie nie oznacza wyłącznie pochodzenia ze środowiska przyrodniczego, ale też np. urodzenie w niewoli

Reeksport / ponowny wywóz / powrotny wywóz: wywóz okazów które wcześniej zostały przywiezione z innego kraju

Wywóz

Aneks A: zezwolenie eksportowe / świadectwo reeksportu. Dla zał. I CITES: + zezwolenie imp.

Aneks B: zezwolenie eksportowe / świadectwo reeksportu

Aneks C: zezwolenie eksportowe / świadectwo reeksportu

Aneks D: brak wymogów

Art. 8. 1. Zakazane jest kupno, oferowanie kupna, pozyskiwanie do celów handlowych, wystawianie na widok publiczny do celów handlowych, wykorzystywanie dla zysku, sprzedaż, przechowywanie w celu sprzedaży, oferowanie do sprzedaży lub transport w celu sprzedaży okazów gatunków wymienionych w załączniku A.

Art. 8. 2. (...) organ administracyjny Państwa Członkowskiego, w którym znajdują się okazy, może przyznać zwolnienie od zakazów określonych w ust. 1 poprzez wydanie stosownego świadectwa po indywidualnym rozpatrzeniu sprawy (...)

Art. 8.5. Zakazy określone w ust. 1 mają również zastosowanie do okazów gatunków wymienionych w załączniku B, z wyjątkiem przypadków, w których można udowodnić w sposób zadowalający właściwy organ danego Państwa Członkowskiego, że takie gatunki zostały pozyskane, a jeśli pochodzą spoza Wspólnoty, że zostały wprowadzone na ten obszar zgodnie z prawodawstwem obowiązującym w zakresie ochrony dzikiej fauny i flory

Art. 8 ust. 5 jest bardzo ogólny, na jego podstawie właściwym dokumentem jest ten, który zostanie uznany za właściwy przez odpowiedni organ

Próby wypracowania wspólnego podejścia i odpowiednich zmian rozporządzeń UE zakończyły się fiaskiem – brak konsensusu wśród krajów UE

Obecne prace skupiają się zatem jedynie na opracowaniu wskazówek interpretacyjnych

BRAK WSPÓLNEGO PODEJŚCIA - KONSEKWENCJE

**Problemy
z egzekwowaniem
przepisów**

BRAK WSPÓLNEGO PODEJŚCIA - KONSEKWENCJE

Obciążenie administracyjne (konsultacje)

BRAK WSPÓLNEGO PODEJŚCIA - KONSEKWENCJE

**Brak pewności, nawet
po zakończeniu
konsultacji**

BRAK WSPÓLNEGO PODEJŚCIA - KONSEKWENCJE

Stymulacja przenoszenia działań komercyjnych do krajów z mniej rygorystycznymi przepisami

BRAK WSPÓLNEGO PODEJŚCIA - KONSEKWENCJE

**Niepewność co do ram prawnych dla
właścicieli/opiekunów/hodowców**

Problemy z dokumentowaniem legalności pochodzenia dotyczą głównie okazów gatunków **z Aneksu B**

Szereg rozwiązań jest stosowanych w różnych krajach członkowskich UE, od oficjalnych dokumentów wydawanych przez organy zarządzające CITES dla okazów o dowolnym pochodzeniu (importowanych, rozmnażanych w hodowli, przekazanych z innych krajów UE, skonfiskowanych) i dowolnego typu (żywych, martwych, przetworzonych, pochodnych), przez rozwiązania pośrednie (np. niektóre okazy, żywe, kość słoniowa itp.) do braku dokumentów i bazowania jedynie na oświadczeniach hodowców/sprzedawców

Pewne, **przynajmniej minimalne, standardy są konieczne**, dla dobra hodowców, służb i instytucji CITES, a przede wszystkim dla **efektywnej ochrony przyrody przez regulację handlu okazami fauny i flory**

PRZEWÓZ ŻYWYCH OKAZÓW – ANEKS A

Art. 9.1. *Wszelki przewóz w obrębie Wspólnoty żywych okazów gatunków wymienionych w załączniku A z miejsca wskazanego w zezwoleniu na przywóz lub w każdego rodzaju świadectwie wydanym zgodnie z niniejszym rozporządzeniem wymaga uprzedniego zezwolenia organu administracyjnego Państwa Członkowskiego, w którym okaz się znajduje (...)*

PRZEWÓZ ŻYWYCH OKAZÓW – ANEKS A

Zezwolenia takie są (...) udzielane tylko wtedy, gdy właściwy organ naukowy danego Państwa Członkowskiego lub, gdy okaz jest przewożony do innego Państwa Członkowskiego, właściwy organ naukowy tego ostatniego upewni się, że pomieszczenie przeznaczone dla żywego okazu w miejscu przeznaczenia jest właściwie wyposażone, aby zapewnić mu odpowiednią ochronę i opiekę

PRZEWÓZ ŻYWYCH OKAZÓW – ANEKS B

Art. 9.1. (...) *w innych przypadkach przewozu osoba odpowiedzialna za przewóz okazu musi być w stanie, gdy to stosowne, przedstawić dowód legalnego pochodzenia okazu.*

Dotyczy żywych zwierząt z aneksów B, C, D oraz tych z Aneksu A, które zostały urodzone i wyhodowane w niewoli

(art. 7 ust. 1a: Z wyjątkiem przypadków stosowania art. 8, okazy gatunków wymienionych w załączniku A, które urodziły się i zostały wyhodowane w niewoli lub są sztucznie rozmnożone, traktowane są zgodnie z przepisami mającymi zastosowanie do okazów gatunków wymienionych w załączniku B)

rozporządzenia Komisji 791/2012 i 792/2012

- formularze dokumentów i wniosków
- procedury, ważność dokumentów, rola organów
- uszczegółowienie procedur/ dokumentów podstawowych (wwóz, wywóz, komercja)

ROZPORZĄDZENIA SZCZEGÓŁOWE – FORMULARZE I PROCEDURY

- ustanowienie nowych procedur szczegółowych: wystawy objazdowe, własność prywatna, próbki biologiczne, zakłady „kawiorowe”, wymogi dot. tranzytu, świadectwa fitosanitarne, wsteczne wydawanie dokumentów itd.
- uznawanie okazów za urodzone i wyhodowane w niewoli/sztucznie rozmnożone
- odstępstwa i procedury uproszczone
- znakowanie

Formularze dokumentów

MINISTERSTWO ŚRODOWISKA

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA
1
Original Original

W
2
Kopia dla posiadacza okazu Copy for the holder

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA
3
Kopia zwracająca wystawcy za pośrednictwem służb właściwych (1)
Copy for return to issuer via the competent authorities (2)

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA
4
Kopia dla wystawcy Copy for the issuing authority

4
Kopia Copy

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA
1
Original Original

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA
2
Kopia dla wystawcy Copy for the issuing authority

WSPÓLNOTA EUROPEJSKA
2
Kopia dla wystawcy Copy for the issuing authority

(1) W przypadku konieczności wystawienia dla zwierząt nieobjętych dyrektywą CITES, kopii dla służb właściwych w celu przedłożenia wymaganych zgłoszeń, form i innych dokumentów, należy użyć formularza CITES (Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L270, 2003, 22.10.2003, s. 12).

Handwritten signature

0003056

- 16. Nazwa naukowa gatunku (scientific name)
- 17. Nazwa popularna gatunku (common name)
- 18. Niniejszym potwierdzam, że zwierzę jest żywe (I hereby certify that the specimen is alive)
- 19. Niniejszym dokumentem wyrażam zgodę na wywóz zwierzęcia (This document is issued for the purpose of authorising the export of the specimen)
- 20. Specjalne warunki (Special conditions)

- 1. Zwierzę pochodzi z hodowli (The specimen is bred in captivity)
- 2. Zwierzę pochodzi z łowu (The specimen is taken from the wild)
- 3. Zwierzę pochodzi z łowu i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska (The specimen is taken from the wild and is an integral part of its natural environment)
- 4. Zwierzę pochodzi z łowu i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska, ale jest w niewoli (The specimen is taken from the wild and is an integral part of its natural environment, but is held in captivity)
- 5. Zwierzę pochodzi z łowu i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska, ale jest w niewoli i zostało wyłowione w celu wywrotki (The specimen is taken from the wild and is an integral part of its natural environment, but is held in captivity and was captured for the purpose of rewilding)
- 6. Zwierzę pochodzi z łowu i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska, ale jest w niewoli i zostało wyłowione w celu wywrotki i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska (The specimen is taken from the wild and is an integral part of its natural environment, but is held in captivity and was captured for the purpose of rewilding and is an integral part of its natural environment)
- 7. Zwierzę pochodzi z łowu i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska, ale jest w niewoli i zostało wyłowione w celu wywrotki i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska (The specimen is taken from the wild and is an integral part of its natural environment, but is held in captivity and was captured for the purpose of rewilding and is an integral part of its natural environment)
- 8. Zwierzę pochodzi z łowu i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska, ale jest w niewoli i zostało wyłowione w celu wywrotki i jest integralną częścią jego naturalnego środowiska (The specimen is taken from the wild and is an integral part of its natural environment, but is held in captivity and was captured for the purpose of rewilding and is an integral part of its natural environment)

Handwritten signature

Ważne tylko z fotokopią transakcji, a poza tym tylko z fotokopią - outside of Poland only with photocopy of the transaction

Świadectwo jest ważne tylko w przypadku wywozu zwierzęcia (The certificate is valid only for the export of the specimen)

on behalf of the
Agnieszka
Nazwisko urzędnika wydającego (Name of the issuing official)

„stado hodowlane” oznacza wszystkie zwierzęta w hodowli wykorzystywane do reprodukcji

„kontrolowane środowisko” oznacza środowisko, na które oddziałuje się w celu wyhodowania zwierząt określonych gatunków, posiadające granice stworzone w celu uniemożliwienia zwierzętom, jajom lub gametom tych gatunków wchodzenie lub opuszczanie danej strefy oraz mogące obejmować, między innymi, następujące elementy: sztuczne pomieszczenia, usuwanie odchodów, opiekę zdrowotną, ochronę przed drapieżnikami oraz sztuczne karmienie

W przypadku zwierząt okaz jest uznawany za urodzony i hodowany w niewoli, wyłącznie jeśli właściwy organ zarządzający w porozumieniu z właściwym organem naukowym państwa członkowskiego jest przekonany, że:

- 1) okaz jest potomstwem lub pochodzi z potomstwa urodzonego lub w inny sposób otrzymanego w kontrolowanym środowisku:
  - a) z rodziców, którzy byli sparowani lub których gamety zostały przeniesione w inny sposób do kontrolowanego środowiska, w przypadku rozmnażania płciowego*
  - b) z rodziców, którzy znajdowali się w kontrolowanym środowisku, gdy rozpoczął się proces rozwoju potomstwa, w przypadku rozmnażania bezpłciowego**

2) *stado hodowlane zostało utworzone zgodnie przepisami prawa stosowanymi wobec tego stada w momencie jego nabycia i jest utrzymywane w sposób niewywierający negatywnego wpływu na przetrwanie danych gatunków żyjących w środowisku naturalnym*

3) stado hodowlane jest utrzymywane bez wprowadzania okazów żyjących w środowisku naturalnym, za wyjątkiem sporadycznego dodawania zwierząt, jaj lub gamet, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa oraz w sposób niewywierający negatywnego wpływu na przetrwanie danych gatunków żyjących w środowisku naturalnym, w jednym z następujących celów:

- a) aby zapobiec lub ograniczyć szkodliwą endogamię (chów wsobny), przy czym zakres takiego dodawania jest określany przez zapotrzebowanie na nowy materiał genetyczny*
- b) aby rozdysponować skonfiskowane zwierzęta, zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 338/97*
- c) wyjątkowo, w celu wykorzystania jako stado hodowlane*

4) stado hodowlane samodzielnie wydało na świat drugie lub kolejne pokolenie (F2, F3 itd.) w kontrolowanym środowisku lub jest zarządzane w sposób, który gwarantuje wydanie, w kontrolowanym środowisku, potomstwa drugiego pokolenia.

W przypadku gdy (...) właściwe organy uznają za konieczne określenie rodowodu zwierzęcia poprzez analizę krwi lub innych tkanek, taka analiza lub niezbędne próbki są udostępniane w sposób określony przez te organy.

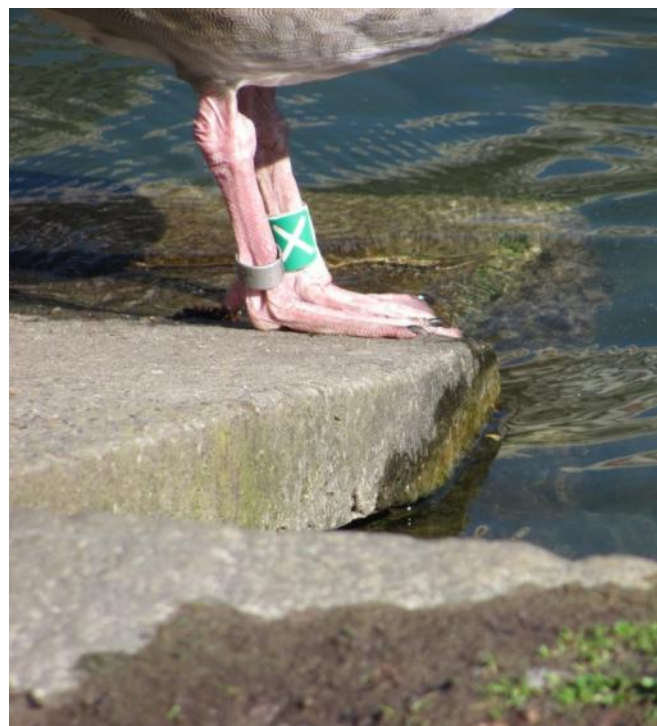

- importowane okazy z zarejestrowanej hodowli lub działalności ranczerskiej zatwierdzonej przez Konferencję Stron Konwencji (CoP)
- importowane okazy z populacji gatunków z zał. I CITES, dla których CoP zatwierdziła kwoty eksportowe
- importowane kły słoni, skóry i niektóre inne okazy krokodyli
- opakowania kawioru
- żywe kręgowce z Aneksu A: wywożone lub należące do wystawy objazdowej, lub poddawane działalności komercyjnej na obszarze UE

- ptaki urodzone i wychodowane w niewoli: obrączki bezszwowe

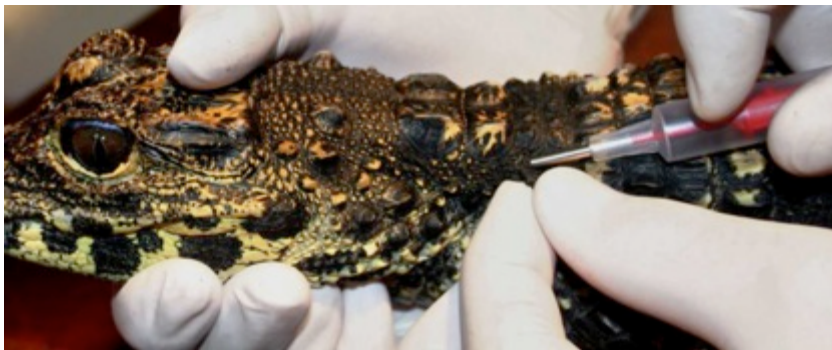
gdy organ zarządzający uzna tę metodę za niewłaściwą:
mikroczip

pozostałe kręgowce: mikroczipy spełniające odpowiednie normy ISO

gdy organ zarządzający uzna tę metodę za niewłaściwą: niepowtarzalne numerowane obrączki, opaski, metki, tatuaże itp., tak by była możliwa ich identyfikacja.

Znakowanie jest wykonywane w sposób humanitarny, z uwzględnieniem dobrostanu i behawioru okazu

- **Brak możliwości jakiegokolwiek oznakowania**
Działania komercyjne: wystawiane jest świadectwo dla pojedynczej transakcji; wywóz lub wystawa objazdowa – nie można wystawić zezwolenia
- **okazy oznakowane innym transponderem**
przed 1 stycznia 2002 r. lub przy pomocy innej z ww. metod przed 1 czerwca 1997 r., uznaje się za oznakowane właściwie

fotoidentyfikacja

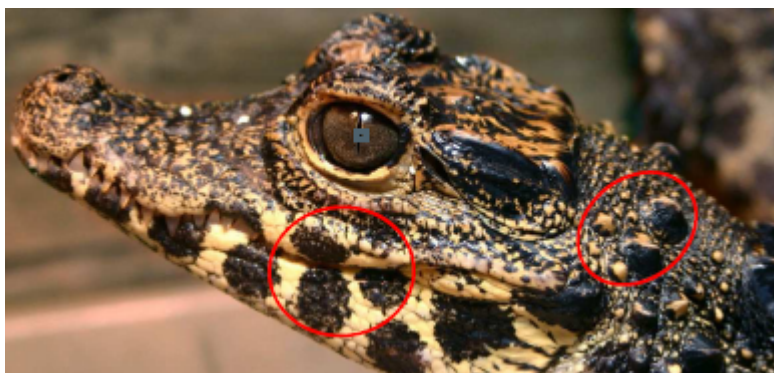
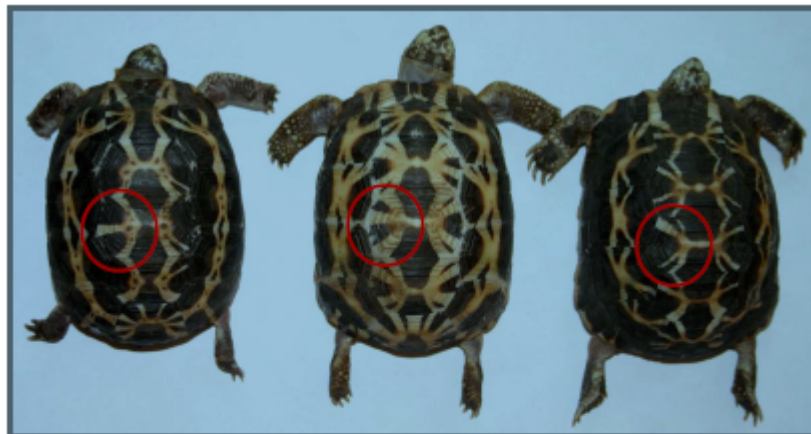

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

ZNAKOWANIE – JAK? (PRZYWIESZKI/ZNACZKI/TAGI)

ZNAKOWANIE – JAK? (ŻYWE KRĘGOWCE – ZDJĘCIA)

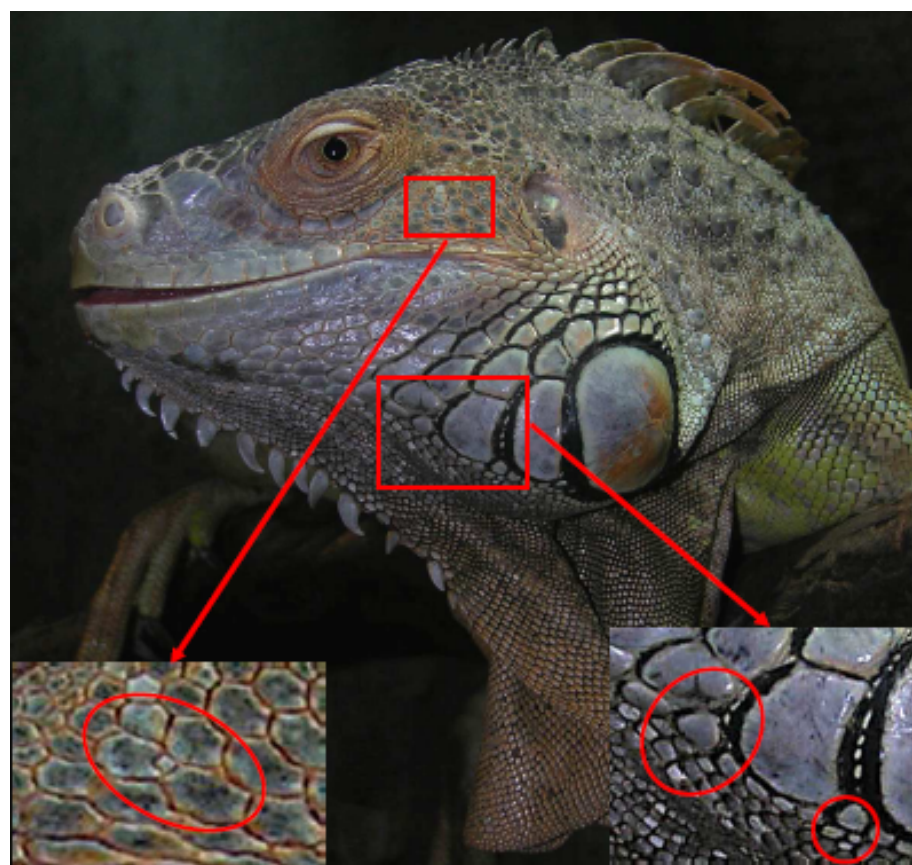
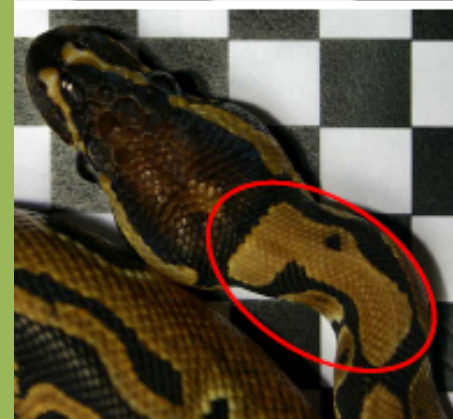
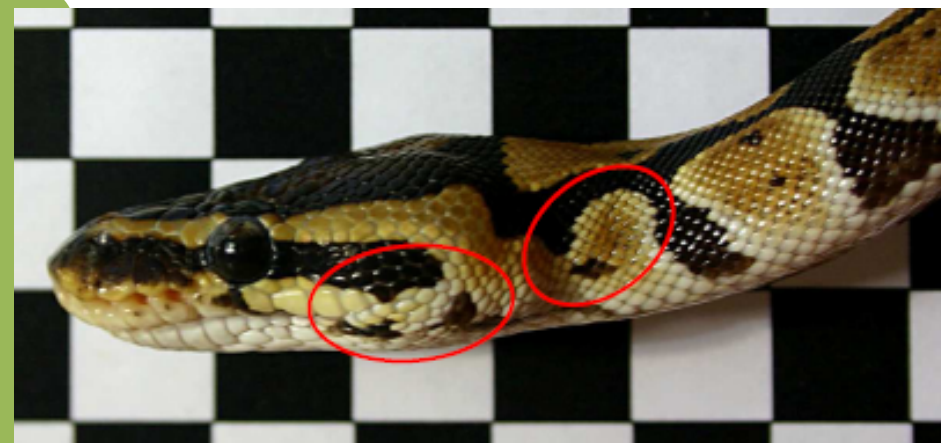

MINISTERS
ŚRODOWIS

CITES

ZNAKOWANIE – JAK? (ŻYWE KRĘGOWCE – ZDJĘCIA)

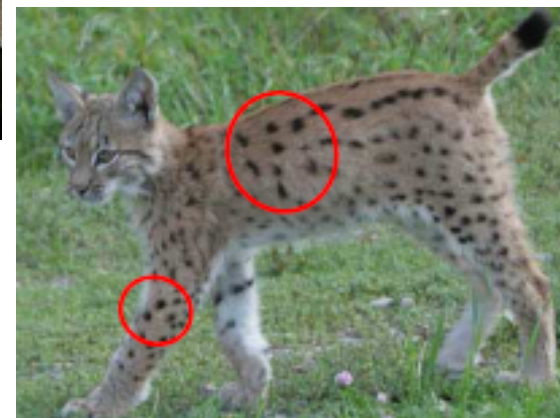
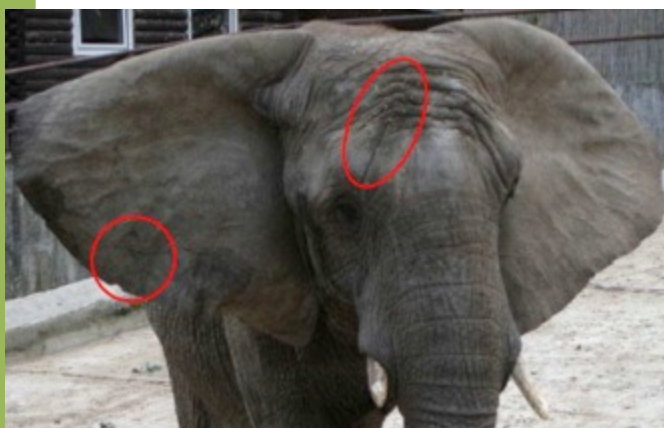
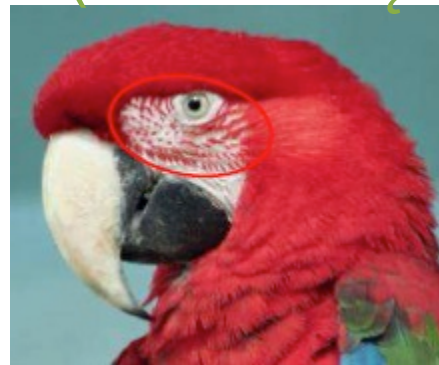
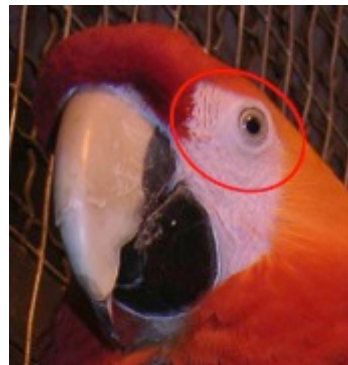
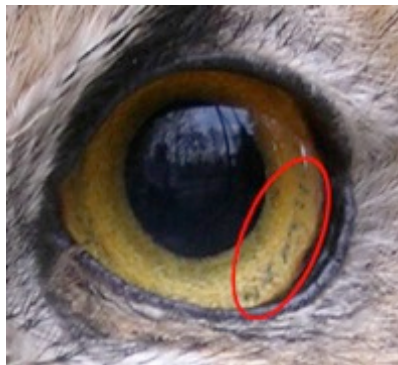

MINISTERS
ŚRODOWIS

CITES

ZNAKOWANIE – JAK? (ŻYWE KRĘGOWCE – ZDJĘCIA)

Rozporządzenie Komisji (UE) nr 101/2012 z dnia 6 lutego 2012 r. zmieniające rozporządzenie Rady (WE) nr 338/97 w sprawie ochrony gatunków dzikiej fauny i flory w drodze regulacji handlu nimi

- kryteria
- taksony i populacje
- przypisy

ROZPORZĄDZENIA SZCZEGÓŁOWE – LISTA GATUNKÓW

	Załącznik A	Załącznik B	Załącznik C	Nazwa zwyczajowa
FAUNA				
CHORDATA (STRUNOWCE)				
MAMMALIA				Ssaki
ARTIODACTYLA				
Antilocapridae				Widłorogowate
	<i>Antilocapra americana</i> (I) (tylko populacja Meksyku; żadne inne populacje nie są objęte załącznikami do niniejszego rozporządzenia)			Widłoróg meksykański
Bovidae				Wołowate, Krętorogie, Pustorożce
	<i>Addax nasomaculatus</i> (I)			Adaks
		<i>Ammotragus lervia</i> (II)		Owca grzywiasta
			<i>Antilope cervicapra</i> (III Nepal)	Garna
		<i>Bison bison athabasca</i> (II)		Bizon leśny

Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 757/2012 z dnia 20 sierpnia 2012 r. zawieszające wprowadzanie do Unii okazów niektórych gatunków dzikiej fauny i flory

- przyczyny zakazów (negatywny wpływ na populację, wysoka śmiertelność w transporcie/niewoli, inwazyjność)
- taksony i populacje
- okazy, pochodzenie, kraje pochodzenia
- przypisy

Okazy gatunków zawartych w załączniku A do rozporządzenia (WE) nr 338/97, których wprowadzanie do Unii jest zawieszono

Gatunek	Źródło(-a), którego(-ych) zawieszenie dotyczy	Okaz(-y), którego(-ych) zawieszenie dotyczy	Kraje pochodzenia	Podstawa w art. 4 ust. 6 lit.:
FAUNA				
CHORDATA				
MAMMALIA				
ARTIODACTYLA				
Bovidae				
<i>Capra falconeri</i>	środowisko naturalne	trofea myśliwskie	Uzbekistan	a)
CARNIVORA				
Canidae				
<i>Canis lupus</i>	środowisko naturalne	trofea myśliwskie	Białoruś, Kirgistan, Mongolia, Tadżykistan, Turcja	a)

MINISTERSTWO
ŚRODOWISKA

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

www.mos.gov.pl/cites-ma
cites-ma@mos.gov.pl

Wojciech Piwowarski, Zespół ds. Konwencji Waszyngtońskiej
Departament Leśnictwa i Ochrony Przyrody
Warszawa, SGGW, 27.10.2012